

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott**Tid:** Torsdagen den 4 februari 2021 kl. 09:00-11.00**Plats:** Esplanaden**Beslutande:** Charlotta Westerlund (S)
Solveig Granberg (C)
Ari Leinonen (S) (tjg. ers)
Mehrana Bassami (S)
Madelene Nord (M)
Ellen Ström (V)
Carinne Sjöberg (L)**Övriga deltagare:** Se sidan två**Utses att justera:****Sekreterare:** ..... §§ 1-4
Olov Häggström**Ordförande:** .....
Charlotta Westerlund (S)**Justerare:** .....
Solveig Granberg (C)

BEVIS**Justerat protokoll har offentliggjorts genom anslag**

Organ: Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Sammanträdesdatum: 2021-02-04

Anslaget har satts upp: 2021-02-11

Anslaget tas ner: 2021-03-05

Förvaringsplats: kommunledningsstaben

Underskrift: .....
Olov Häggström

Övriga deltagare

Ej tjänstgörande ersättare

Maria Myrstener (V)

Alice Nikmanesh (MP)

Ulrik Berg (M) (från och med § 4)

Fredrik Rönn (C)

Tjänstemän

Annika Dalén, övergripande planering

Linda Gustafsson, övergripande planering

Josefin Sundling, praktikant

Åsa Säfsten Boman, Fritid Unga

Lana Marinkovic, Fritid Unga

Marie Emelia Malmberg, Fritid Unga

§ 1

Diarienumr.: KS-2020/00433

**JUSK yttrande - Motion 10/2020: Umeå,
försökskommun för rösträtt vid 16 år****Förslag till beslut****Jämställdhetsutskottet föreslår kommunfullmäktige****att avslå motionen**

Reservation: Ellen Ström (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

I motion 10/2020 yrkar Vänsterpartiet och Miljöpartiet:

- Att Umeå kommun ansöker om att i en nationell försöksverksamhet sänka rösträttsåldern i kommunvalet år 2022 och/eller 2026 till 16 år förutsatt att Demokratiutredningens förslag röstas igenom i riksdagen.
- Att stadsdirektören ges i uppdrag att se till att en sådan ansökan fullföljs.

Valnämnden föreslår i sitt yttrande kommunfullmäktige att avslå motionen.

Motionärerna menar att förslaget skulle kunna innebära ett ökat politiskt intresse och inflytande för unga, samt visa att Umeå är en kommun som aktivt jobbar för en ökad demokrati. Det skulle kunna leda till ett högre valdeltagande på både kort och lång sikt.

Motionen hänvisar till resultatet av den offentliga utredningen "Låt fler forma framtiden!", där rapporten bland annat föreslog införandet av en försöksverksamhet med rösträtt från 16 år i valen 2018 och 2022.

Resultaten som publicerades 2016 följdes av en motion från

Vänsterpartiet, men som hann bli inaktuell innan den besvarats.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet menar att frågan nu är aktuellare än någonsin.

Valnämnden motiverar sitt yttrande med de kostnader som skulle komma av en ökning av röstande med ungefär 2800 personer och menar att så länge det inte finns något ställningstagande från riksdagen i sakfrågan om försöksverksamhet bör inte heller kommunen ta ställning till att ansöka om att få vara försökskommun för detta.

Jämställdhetsutskottets yttrande

Ungdomar som grupp är en heterogen skara, vilkas villkor och möjligheter till inflytande och delaktighet samvarierar med exempelvis kön, socioekonomisk bakgrund och födelseland. Unga med minst en förälder som är arbetslös eller sjukskriven och unga som tillhör socioekonomiskt marginaliserade upplever enligt utredningen *Låt fler forma framtiden!* att de har sämre möjligheter att vara med och påverka politiska beslut, så även unga med funktionsnedsättning.

Det enda som personer i gruppen säkert har gemensamt är sin unga ålder, samtidigt som åldersskillnader även inom gruppen kan vara betydande. Gruppen unga består till exempel av både myndiga och omyndiga personer vilket innebär två grupper med skilda politiska och medborgerliga rättigheter och skyldigheter. Man förväntas som sextonåring vara mogen nog att fatta egna beslut om sin framtid, som om (och i så fall vad) man ska läsa på gymnasiet, eller om man istället ska arbeta och betala skatt på sin lön. Man är straffbar från 15 år, och från 16 år får man driva företag och omfattas inte längre av skolplikten. Bland argumenten för en sänkt rösträttsålder brukar det lyftas att trots att man är röstberättigad vid 18 år så är medelåldern bland de som får rösta för första gången i kommunvalet, på grund av att valen sker vart fjärde år, 20 år. Med en sänkt rösträttsålder till 16 år, skulle förstagångsväljarnas medelålder istället kunna vara 18 år.

I utredningens sammanfattande analys kan läsas att: Unga ska, enligt målet för ungdomspolitik, ha makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Det är därför viktigt att kunna föra fram sina åsikter till beslutsfattarna. De anser att kommuner och landsting bör arbeta aktivt för att inhämta ungas åsikter inför politiska beslut. I syfte att säkra den politiska jämlikheten är det viktigt att de forum som används för att inhämta synpunkter är representativa för gruppen unga i sin helhet. I kommunala val avgörs frågor av stor betydelse för den enskilde, såsom

utformningen av stadsbilden, parker, miljöaspekter, lokalisering av skolor, förskolor och fritidsanläggningar. Detta är frågor som direkt rör de ungas vardag.

Umeå kommun arbetar aktivt för att inkludera allas röster i kommunens utveckling. Det är en central del av det av kommunfullmäktige antagna jämställdhetspolitiska målet att Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Ett exempel är arbetet med att utforma Frizon i Årstidernas park som var en del av ett projekt vars syfte var att utveckla metoder för dialog som utmanar traditionella strukturer i samhället som gör anspråk på den offentliga miljön. Målet var att nå grupper av unga tjejer som normalt inte kommer in i samtalen vid medborgardialog. Ytterligare ett exempel är det årliga Rådslaget för hållbar utveckling där Umeås ungdomar möter beslutsfattare och berättar hur de ser på sin egen kommuns hållbara utveckling. Rådslaget är en mötesplats och värdefull plattform för högstadie- och gymnasieelever att aktivt delta i samhällsfrågor kring hållbar stadsutveckling.

Jämställdhetsutskottet ser att en försöksverksamhet för rösträtt från 16 år skulle kunna vara en ambitionshöjning som ligger i linje med ovan nämnda målsättningar. Samtidigt har i riksdagen under de senaste 20 åren ett stort antal motioner med förslaget att på försök sänka rösträttsåldern till 16 år lagts fram av bland annat C, Mp, V och L. Samtliga motioner har dock avslagits. Därför instämmer utskottet i valnämndens bedömning att så länge det inte finns något ställningstagande från riksdagen i sakfrågan om försöksverksamhet bör inte heller kommunen ta ställning till att ansöka om att få vara försökskommun för detta.

Beslutsunderlag

Motion 10/2020

Valnämndens yttrande

Beredningsansvariga

Annika Dalén

Linda Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Valnämnden

Motionärerna

Jämställdhetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Ellen Ström (V) yrkar på bifall till motionen.

Solveig Granberg (C) och **Charlotta Westerlund (S)** yrkar på avslag till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Ordförandens ställer avslag mot bifall för motionen. Jämställdhetsutskottet beslutar enligt ordförandens förslag att avslå motionen.

§ 2

Diarienum: KS-2020/00532

**JUSK yttrande motion 21/2020: Äldreomsorgen
behöver fler medarbetare****Förslag till beslut**

Jämställdhetsutskottet föreslår kommunfullmäktige

att avslå motionen**Ärendebeskrivning**

I motion 21/2020 yrkar Kristdemokraterna:

- Att kommunfullmäktige beslutar att genomföra en pilotverksamhet i samarbete med Ung Omsorg förslagsvis på tre äldreboenden
- Att pilotverksamheten utvärderas efter ett år och därefter om resultaten är goda ska det vidareutvecklas och genomföras på fler boenden

Äldrenämnden har yttrat sig och föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Syftet med förslaget är att tidigt skapa intresse för vårddyrket. Motionären menar att prognosen visar på att Umeå kommun kommer behöva rekrytera 2400 personer till äldreomsorgen 2028.

Kristdemokraterna ser en utmaning i att attityden till vårddyrket har förändrats. Ung Omsorg lyfts i motionen fram som ett företag som har lyckats skapa intresse för vårddyrket. De är unga människor som åker ut till äldreboenden på helger och skollov och som skapar aktiviteter för de äldre. De ersätter inte ordinarie personal utan är extra resurser. Tiden för att införa detta menar motionären, har aldrig varit mer lämplig, när intresset för äldreomsorgen under pågående pandemi har blivit stor.

Enligt Äldrenämndens yttrande är kostnaden för att genomföra en pilotverksamhet inom Umeå kommun under ett år inom tre äldreboenden

503 000 kr exklusive moms, vilket skulle sysselsätta 24–27 ungdomar i verksamheten. Äldrenämnden är i grunden positiv till det koncept som Ung Omsorg tagits fram men menar att osäkerheten kring Covid-19 situationen innebär att kommande år antas vara ett år då det kommer finnas behov av anpassad verksamhet. Det bedöms inte möjligt att bedriva pilotprojektet under 2021. Nämnden lyfter även att finansieringen för ett sådant projekt behöver lösas exempelvis via riktade stadsbidrag eller stimulansmedel innan beslut kan tas.

Jämställdhetsutskottets yttrande

Även SKR ser de kompetensutmaningar som Kristdemokraterna lyfter i motionen. De har tagit fram strategier för kompetensförsörjning som ett stöd och handlar om att vara en attraktiv arbetsgivare, hitta lösningar och om ett hållbart arbetsliv.

SKR menar att antalet rekryteringar till följd av sjukskrivningar kan minska om sjukfrånvaron hålls på en låg och stabil nivå. Ett hållbart arbetsliv kan möjliggöra detta. 2019 motsvarade den långa sjukfrånvaron 24 800 årsarbetare i kommunerna och 7200 i regionerna. I kontaktyrken behöver såväl lång som kort sjukfrånvaro ersättas i stor utsträckning, vilket påverkar rekryteringsutmaningen. Bland undersköterskor och vårdbiträden i kommunerna motsvarar sjukfrånvaron över 6000 årsarbetare.

Rekryteringarna påverkas också av att sektorn är kraftigt kvinnodominerad och att föräldradighetsuttaget sker ojämnt idag. Det är betydligt vanligare att kvinnor arbetar deltid än män, och det i kombination med att kvinnor tar ut merparten av föräldrapenningdagarna och tillfällig föräldrapenning (VAB). Det finns ett starkt samband mellan fördelningen av föräldradighet, fördelningen av VAB och obetalt hemarbete. Den ojämnt fördelningen av det obetalda hemarbetet, särskilt ansvaret för barn, är avgörande för kvinnors situation.

Under våren 2020 trädde kompetens- och omställningsavtalet KOM KR- i kraft på den svenska arbetsmarknaden under våren 2020 i syfte att stödja arbetsgivarnas behov av kompetensförsörjning och omställning inom sektorn. Avtalet slöts av samtliga parter och har fokus på behovet av att bredda, specialisera och skifta kompetens hos tillsvidareanställda och

visstidsanställda medarbetare för att ge arbetsgivarna verktyg att ta sig an framtidens arbetsliv.

Jämställdhetsutskottet instämmer med motionärens bedömning att ett större antal ungdomar än idag väljer att arbeta inom äldreomsorgen är en viktig pusselbit för framtida kompetensförsörjning. Samtidigt vill utskottet lyfta behovet av att arbetsgivare, som SKR framhåller, lägger än större fokus på att behålla medarbetare och jobba med omställning. Arbetsvillkoren inom äldreomsorgen behöver vara sådana att såväl de som anställs som de som redan idag arbetar inom sektorn vill och orkar stanna kvar under ett helt arbetsliv.

För att främja intresset för äldreomsorgen kan en satsning som Ung Omsorg tänkas vara en möjlighet, men det bör ske om tid och resurser finns för att initiera ett samarbete och genomföra det på ett så bra sätt som möjligt. Äldreomsorgen är en verksamhet som idag är hårt belastad. Då äldrenämnden gör bedömningen att det inte är möjligt under rådande förhållanden ställer sig jämställdhetsutskottet sig bakom densamma.

Beslutsunderlag

Motion 21/2020

Äldrenämndens yttrande

Beredningsansvariga

Annika Dalén

Linda Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Motionären

Äldrenämnden

§ 3

Diarienum: KS-2020/00781

JUSK yttrande motion 30/2020:**Utbildningsåtgärder mot mäns våld mot kvinnor****Förslag till beslut**

Jämställdhetsutskottet föreslår kommunfullmäktige

att anse första och tredje åtgärds-satsen besvarad**att bifalla andra åtgärds-satsen**

Reservation: Ellen Ström (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

I Motion 30/2020 yrkar Vänsterpartiet:

- Att Umeå kommun arrangerar så att samtliga anställda kan ta del av introduktionskursen om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer,
- Att Umeå kommun arrangerar så att samtliga förtroendevalda kan ta del av introduktionskursen om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer och,
- Att en anpassad plan för fortbildning om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer tas fram och genomförs för de personalgrupper som särskilt inom socialtjänsten och familjerätten samt skolan oundvikligen möter kvinnor och/eller barn som utsatts för sådant våld i sitt arbete.

Vänsterpartiet menar att det är angeläget att både anställda och förtroendevalda får grundläggande kunskaper i mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer så att de kan medverka till att genomföra den nyligen klubbade handlingsplanen mot våld inom kommunen.

Kursen de föreslår är en webbaserad introduktionskurs med grundläggande kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Den vänder sig i första hand till yrkesverksamma inom kommun, vård och omsorg, skola och rättsväsendet. Dock menar motionärerna bör de som i sitt

yrkesarbete möter våldsutsatta få ta del av ytterligare fortbildning eftersom det saknas våldskompetens i utbildningarna sedan tidigare.

Jämställdhetsutskottets yttrande

I den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor är en av fyra målsättningar att *förbättra kunskap och metodutveckling*. Med det avses kunskap om mäns våld mot kvinnor hos allmänheten samt berörda yrkesgrupper och beslutsfattare på alla samhällsnivåer, liksom utveckling av metoder och arbetsätt för att motverka våldet genom forskning, utvärdering och uppföljning. Inom ramen för denna målsättning anges i strategin att en viktig förutsättning för utveckling av arbetsätt och insatser är att de som i sitt yrke möter våldsutövare och våldsutsatta har relevant kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Vidare menar regeringen i strategin att *"På sikt är det önskvärt att kommuner och landsting samt regioner själva sörjer för fortbildning och kompetensutveckling om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer."* (Skr. 2016/17:10, sid 148).

Umeå kommuns handlingsplan mot våld syftar till att ta ett helhetsgrepp mot våldsbrotten i Umeå kommun genom att synliggöra det som görs, samt vad som behöver utvecklas och påbörjas inom våldsområdet. De övergripande målen med handlingsplanen är att:

- Minska våldet i Umeå kommun. Det handlar om att så långt som möjligt förebygga våld för att reducera antalet våldstillfällen och,
- Öka kunskapen kring våld hos yrkesverksamma i kommunen för att öka tidig upptäckt, erbjuda tidiga stöd- och hjälpinsatser samt minska mörkertalen.

Både i den nationella strategin och i Umeå kommuns handlingsplan identifieras kunskap, kunskapsutbyte och samverkan, som grundläggande förutsättningar, vilket innebär såväl en grundkunskap som en möjlighet till kompetensutveckling.

Alla som i sitt yrke möter våldsutsatta och våldsutövare behöver fördjupad kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Samtidigt ser jämställdhetsutskottet att det inte bara är de som med säkerhet förväntas möta utsatta kvinnor i sitt yrke, som socialtjänsten, skolor och vård och

omsorg, som behöver denna kunskap, utan det är en kunskap som är nödvändig för alla. Jämställdhetsutskottet har i sin återkommande kampanj Bry dig lyft att mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer alltid startar med kontroll och genom att lägga märke till tidiga tecken på kontroll, hot och våld i olika former, för att kunna gripa in kan omgivningen göra skillnad.

Inom ramen för implementeringen av handlingsplanen mot våld pågår en kartläggning av det arbete som sker i kommunen, och vilka behov som finns och hur dessa bäst kan samordnas. Detta för att kunna ta fram en långsiktig plan och genomföra utbildningsåtgärder anpassade för de varierade förutsättningar som finns för olika yrkesgrupper och arbetsplatser. Detta innefattar även fördjupade insatser för de särskilda yrkesgrupper som motionen avser i att-sats tre. Jämställdhetsutskottet ser därför att det vore att föregå det pågående arbetet med handlingsplanen att bifalla motionens första och tredje att-satser.

Vad gäller motionens andra att-sats ser jämställdhetsutskottet, som kommunfullmäktiges utskott och inom ramen för sin uppdragsbeskrivning att öka medvetenheten om vikten av ett jämställdhetsperspektiv inom olika politikområden, att det har möjlighet att arrangera så att samtliga förtroendevalda i kommunfullmäktige kan ta del av introduktionskursen om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer och föreslår därför kommunfullmäktige att bifalla motionens andra att-sats.

Beslutsunderlag

Motion 30/2020

Beredningsansvariga

Annika Dalén

Linda Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Motionärerna

Jämställdhetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Ellen Ström (V) yrkar på bifall till motionen.

Charlotta Westerlund (S) bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Propositionsordning som godkänns

Ordföranden ställer bifall till tjänsteskrivelsen mot bifall till motionen.

Jämställdhetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag att anse första och tredje att-satsen besvarad, samt att bifalla andra att-satsen.

§ 4

Diarienum: KS-2021/00129

JUSK - fritidsgårdar och jämställdhet

Förslag till beslut

Jämställdhetsutskottet har tagit del av informationen

Ärendebeskrivning

Åsa Säfstén Boman, Lana Marinkovic och Marie Emelia Malmberg från Fritid Unga berättar om jämställdhetsarbete inom Fritid Unga.

Beredningsansvariga

Annika Dalén

Beslutet ska skickas till